

Üriner Sistem Enfeksiyonları Tanı ve Tedavi

Dr. Oral ÖNCÜL

GATA Haydarpaşa Eğitim Hastanesi

Enf. Hst. Kl. Mik. Srv. İstanbul

oraloncul@yahoo.com

Üriner Sistem İnfeksiyonları

ABD'de her yıl 7 milyonun üzerinde başvuru

- 2 milyondan çoğu sistit
- Akut pyelonefrit nedeni ile 100.000 üzerinde hastaneye yatış
- ÜSE' larında maliyet 1 milyar doların üzerinde
- Olguların %21'i Acil Servis'e başvuruyor..

Epidemiyoloji

Acile başvuran ateşli çocukların %5,3'ü
Yetişkinlerin %17,2'si İYE'dur.

2 yaş, altı çocuklarda

- Erkeklerde % 2.2
- Kızlarda % 2.1

7 yaşta

- Erkeklerin % 1.7'si
- Kızların % 8.4'ü en az bir kez üriner sistem enfeksiyonu geçirmiş olur

Etkenler

- ÜSE'lerinin %95 kadarında tek bakteri.
- En sık izole edilen bakteri üropatojen *E. coli*
- *Klebsiella* türleri , *Proteus*, *Enterococcus*, d etkenler
- *S. saprophyticus* genç cinsel aktif kadınlarda et olabilmektedir.
- Çocuklarda Adenovirus tip 11 hemorajik sistit

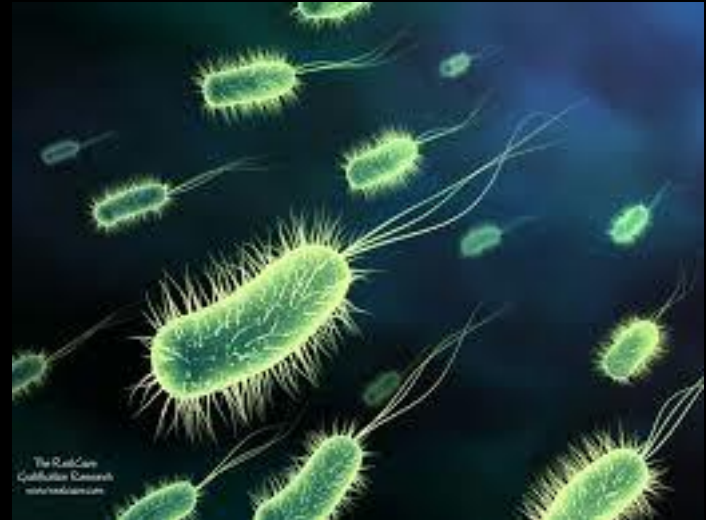

Etkenler

- *E.coli* %75-90
- *P.mirabilis*
  - >1 yaş erkeklerde en sık etken
  - Prepisyum derisinde daha sık kolonize olur
- *K.pneumonia*
- *Enterokoklar*
- *Enterobakter*
- *P.aeruginosa*
- *S.faecalis* ve *Stafilokoklar* %5-10
- Diğer bakteriler
  - *C.trachomatis*
  - İntrasellüler parazit
    - Piyüri, dizüri, pollaküri
  - Mycoplasma
  - Brusella
- Tüberküloz basili
- Fungal patojenler
  - Kandida türleri
- Viral infeksiyonlar
  - Adenovirüs tip 11 ve 21

Etkenler

- Komplike enfeksiyonlarda ve hastane enfeksiyonlarında ayrıca
- *Proteus*,
- *Klebsiella*,
- *Enterobacter* türleri,
- *P. aeruginosa*,
- *Acinetobacter*, *Citrobacter*, *Serratia*,
- Enterokoklar etken olabilir.

Mikroorganizma ile İlişkili Faktörler

Bakteriyel adherans

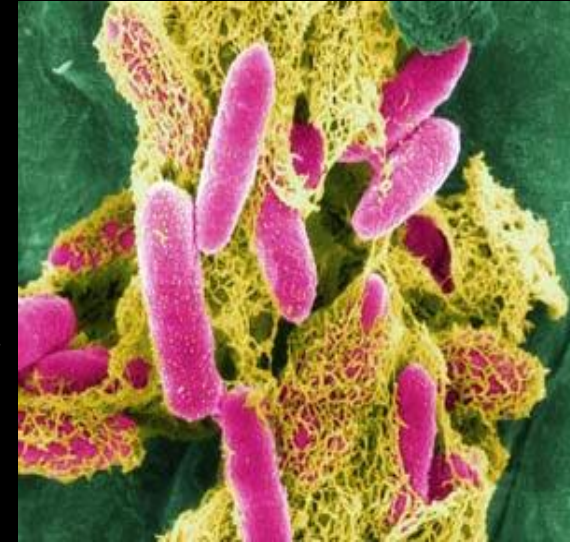
- Adezin, pili veya fimbria
- Tip 1 (mannoza duyarlı) pili skarlaşmada rol alır
- Tip 2 (mannoz rezistan) pili piyelonefritte rol alır

Renal tübüler hücreleri zedeleme

- O antijeni ve endotoksinleri ile inflamasyonu uyarır
- Hemolizinler

Kompleman lizisi ve fagositozu engelleme

Kapsüler veya K antijen

Relaps

Yetersiz tedavinin bir sonucudur

Tedavi sonrası kültür negatif
olduđu halde tekrarlayan İYE' da
aynı üropatojen izole edilir

anatomik bozukluk
enfekte ÜS taşı
ureteral stent
uretral kateter

CDC

Reinfeksiyon

Önceki infeksiyondan bağımsızdır

Tedavi sonrası kültür negatif
olduktan sonra İYE'nun yeni
bir mikroorganizma ile tekrarlamasıdır

Anatomik bozukluk
Üriner –Genital fistül
Üriner kolonizasyon

Alt Üriner Sistem İnfeksiyonları İçin Risk Faktörleri

Erişkin kadın hasta

- Geçirilmiş üriner sistem enfeksiyonu
- Doğum sayısı
- İnvazif girişim
- Diabet
- Cinsel davranış
- Diyafram-spermisid kullanımı

Yaşlı kadın hasta

- Mesanenin tam boşalmaması
- Östrojenin azalması
- Üriner sistem anomalisi
- Mesane divertikülü
- Rektosel
- Üreterosel
- Parkinson, Alzheimer
- SVO

Alt Üriner Sistem İnfeksiyonları İçin Risk Faktörleri

Erişkin erkek hasta

- AIDS
- Homoseksüellik
- Sünnet olmama

Yaşlı erkek hasta

- Darlık
- İnvazif girişim
- Prostat hipertrofisi
- Taş
- Bakterisidal sekresyonun kaybı
- Parkinson, Alzheimer,
- SVO

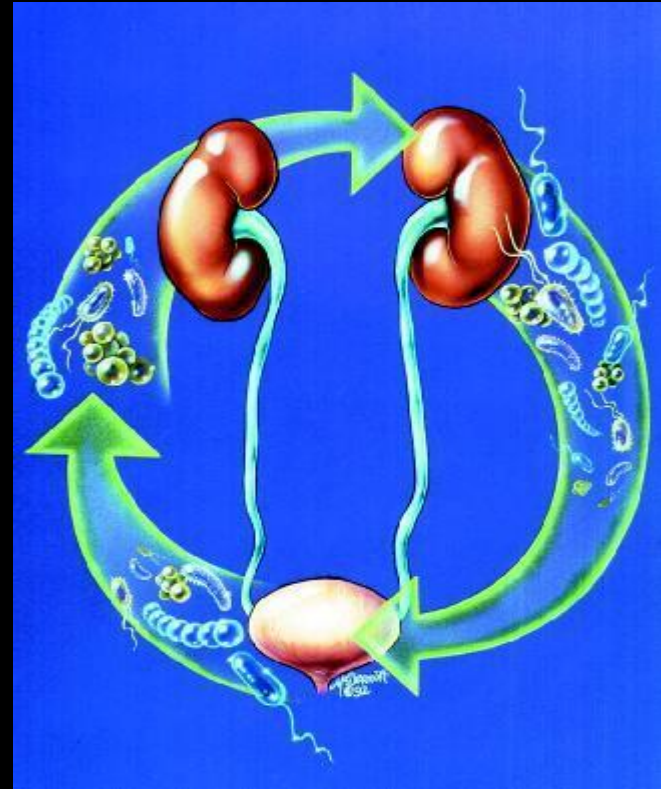
Üriner Sistem İnfeksiyonlarında Yaş Gruplarına Göre Epidemiyoloji

Yaş	Kadın		Erkek	
	Prevalans (%)	Risk faktörü	Prevalans (%)	Risk faktörü
< 1	1	Anatomik veya fonksiyonel ürolojik anomaliler	1	Anatomik veya fonksiyonel ürolojik anomaliler
1-5	4-5	Konjenital anomaliler, Vezikoüreteral reflü	0,5	Konjenital anomaliler, Sünnetsizlik
6-15	4-5	Vezikoüreteral reflü	0,5	-
16-35	20	Cinsel temas, spermisid ve Diyafram kullanımı	0,5	Homoseksüalite Sünnetsizlik, HIV İnfeksiyonu
36-65	35	Jinekolojik ameliyatlar, Mesane prolapsusu, Postmenopozal östrojen eksikliği	20	Prostat hipertrofisi, Obstrüksiyon, sonda Kullanımı, cerrahi girişim
>65	40	36-65 yaş faktörlerine ek Olarak inkontinans, Kronik sonda kullanımı	35	36-65 yaş faktörlerine ek Olarak inkontinans uzun süreli sonda kullanımı

İdrar yolu enfeksiyonlarının sınıflaması

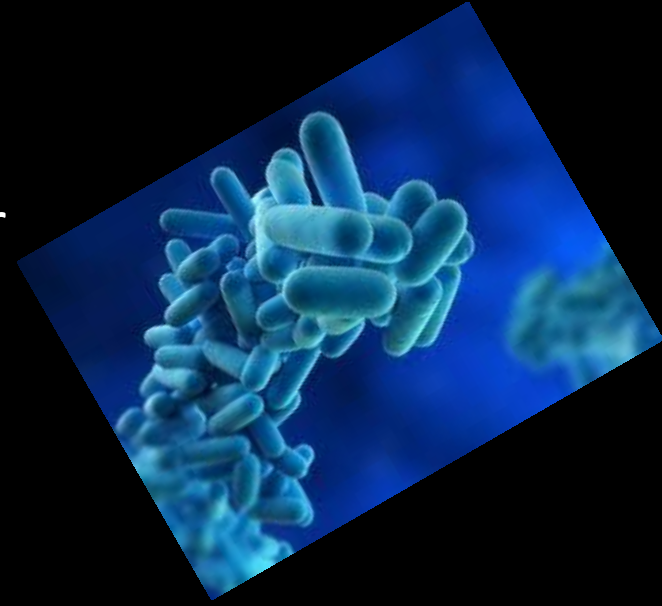
Semptomatik idrar yolu enfeksiyonları

- Komplike olmayan sistit,
- Kadınlarda komplike olmayan pyelonefrit,
- Kadın ve erkeklerde komplike idrar yolu enfeksiyonu

Komplike Üriner Sistem İnfeksiyonları

- Gebeler
- Erkek hastalar
- Kontrolsüz DM ve immünsupressif hastalar
- Hastane kaynaklı infeksiyonlar
- Üriner sistemin fonksiyonel anomalileri
  - Vezikoüreteral reflü,
  - Spinal kord hasarı
  - Nörojenik mesane
- Eksternal kateter varlığı (üretral, suprapubik, nefrostomi..)
- Üriner sistemin yapısal anomalileri
  - Renal ve perinefritik abse
  - Böbrek taşı
  - Amfizematöz pyelonefrit
  - Polikistik böbrek hastalığı

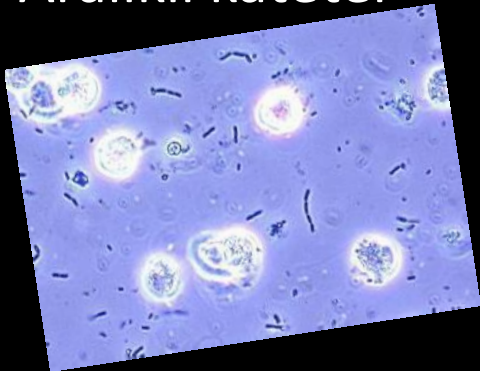

Altta Yatan Hangi Durumlar Akut Pyelonefriti Akla Getirmeli?

- Obstüksiyon (taş, tümör)
- Üriner girişimler
- Divertikül
- Fistüller
- Diğer üriner sorunlar
- Nörojenik mesane
- Vezikoüreteral reflü
- Aralıklı kateter

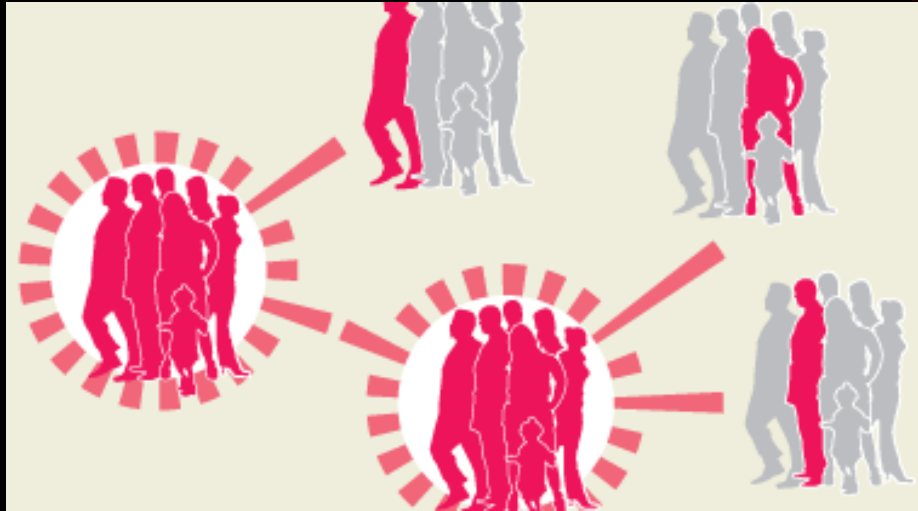
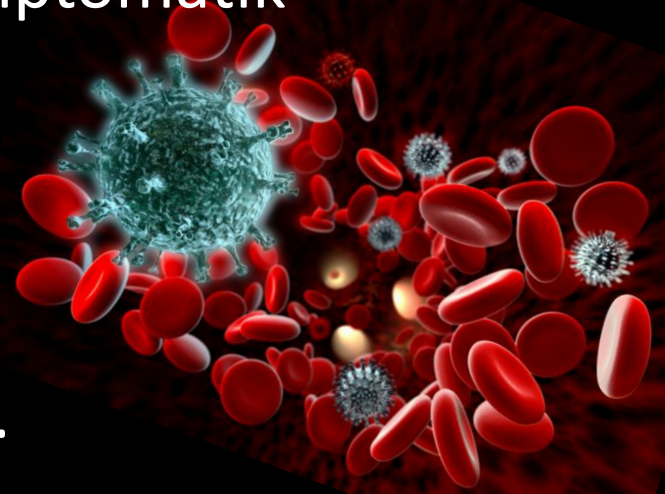

- Üreteral stent
- Nefrostomi tüpü
- Gebelik
- Diabet
- Böbrek yetmezliği,
- Böbrek transplantasyonu
- Immunosupresyon
- Çok ilaca dirençli idrar yolu patojenleri
- Hastane kaynaklı enfeksiyon

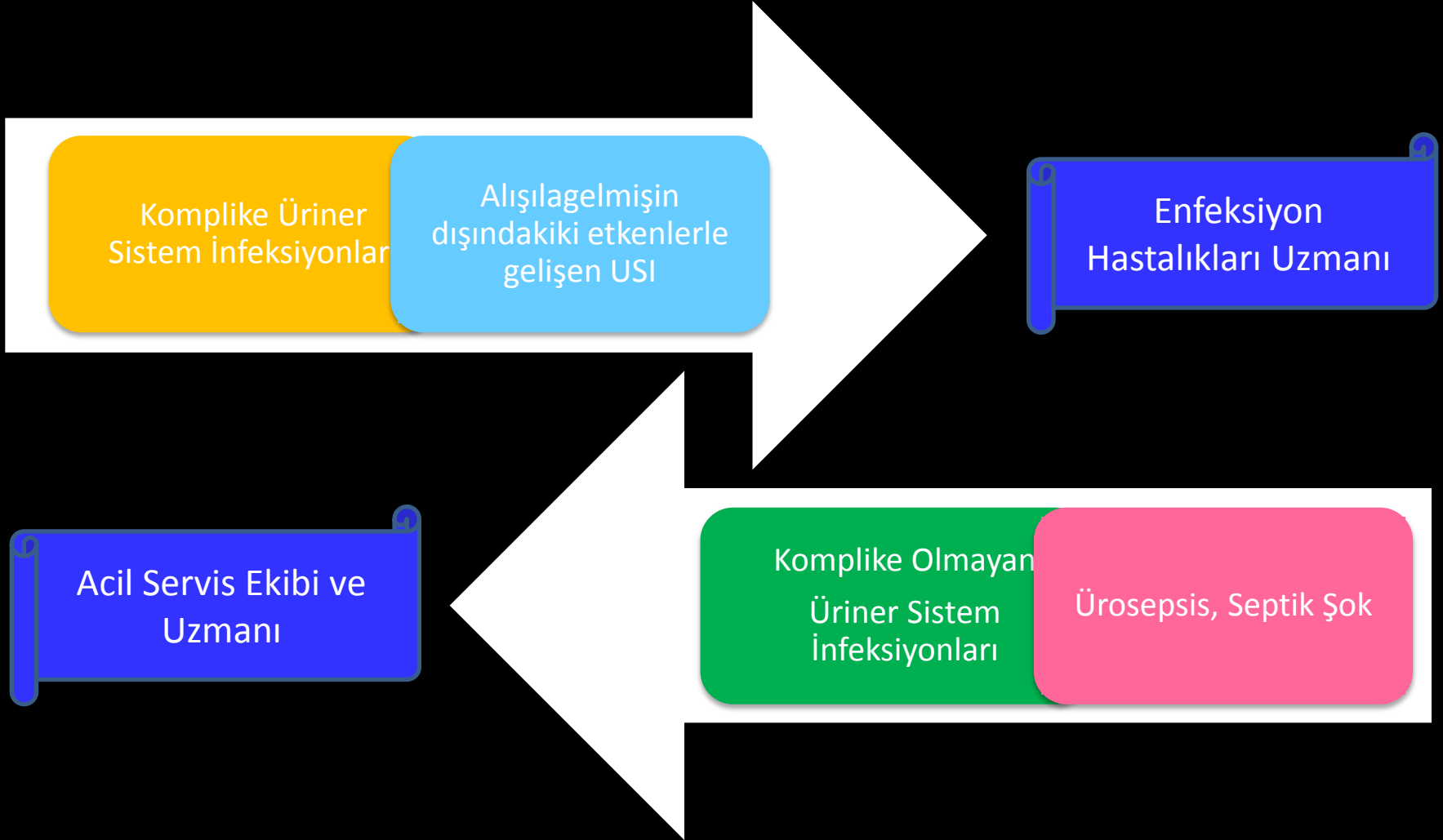
Acilde Üriner Sistem İnfeksiyonları

- Acil müdahale gerektiren semptomatik
- Akut başlangıçlı ve şiddetli
- Saatler içinde değerlendirme
- Hızlı tanı
- Hızlı medikal / cerrahi tedavi..

Acil Üriner Sistem İnfeksiyonları

Acil Üriner Sistem İnfeksiyonları

Yetersiz Anamnez
ve Bilgilenme

Hızlı Fizik Muayene

Zaman kısıtlılığı

Semptomatik
Tedavi

Yetersiz laboratuvar
ve radyolojik
inceleme

Kan / İdrar Kültürü

Hızlı tanı yöntemleri

Tanı

Öykü

Miksiyon ve defekasyon özellikleri

Kardeşlerde İYE, anne-babada VUR sorgulanmalıdır.

Fizik inceleme

Abdominal palpasyon

Mesane dolgunluğu

Abdominal kitle

Kostavertebral açı hassas

Erkeklerde eksternal meatus stenozu ve sünnet durumu

Kızlarda vajinit bulguları ve labial adezyon

Konstipasyonu ve enkoprezisi olanlarda perineal duyu ve

alt ekstremitelerde periferik refleksleri incelenmelidir.

İdrar Toplama Yöntemleri

- **Torba örneği**

- En az güvenilen ve en az travmatik idrar alım şeklidir.
- 30 dakikada idrar alınamadıysa kontaminasyon riski artar.
- İYE'yi ekarte ettirmekte etkili ancak tanısında yetersizdir.
- Yanlış pozitiflik oranı yüksektir .

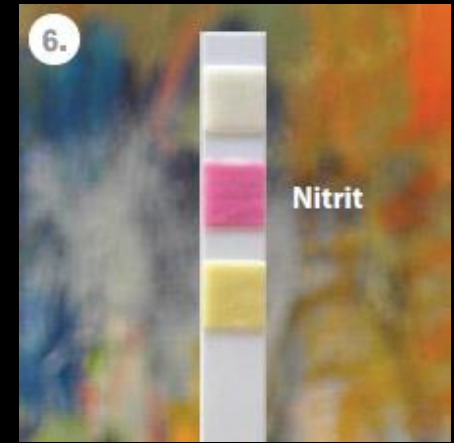
- **Orta akım idrarı**

- Mesane kontrolü gerekir.
- Büyük kız çocukları ile sünnetli erkek çocuklarda kullanılır.

- **Sonda ile idrar örneği alma**

- İnvazivdir
- Mikroorganizmaların mesaneye geçişini kolaylaştırır.

Nitrit Testi

- Bakteriüriyi saptar.
- Amin emdirilmiş kağıt kullanılarak idrarda nitrit araştırılır.
- İdrarda diyetten kaynaklı nitratlar nitrat redüktaz enzimi ile nitrite

Yanlış negatif sonuçlar

Dilüe idrar

Diyetle yetersiz

Yüksek doz

Nitrati indirgeyemeyen bakteriler

(Staphylococcus ve Enterococcus)

<100.000/ml bakteri
Varlığında duyarlılığı
Düşüktür..

kinettedir, bu
dilmelidir .

- Birçok gram (+) bakteri bu methodla gösterilemez.

Laboratuvar Tanı

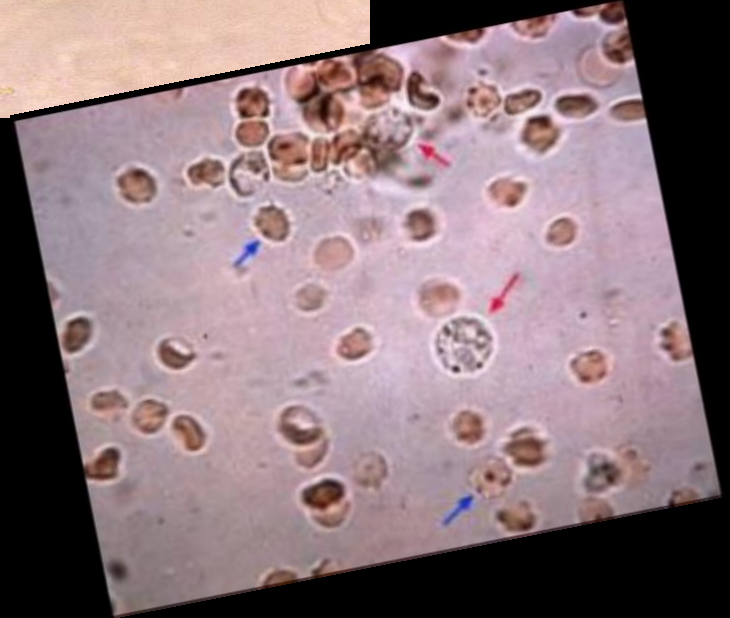

- Tam idrar tetkiki
- Lökosit esteraz testi
  - ‘dipstick’ yöntemi ile idrarda lökosit varlığı
- Bakteriüri
  - Her alanda 15-20 hareketli basilin görülmesi mm³’te 100.000 bakteri varlığını gösterir.
- Hematüri
  - Her sahada 5 veya daha fazla eritrosit varlığıdır.
  - Semptomatik İYE olgularında sıktır.
  - Akut sistit olgularının %20-25’i makroskobiktir.
  - Varlığı İYE için tanısal değildir.

İdrar İncelemesi

Piyüri: Santrifüj edilmiş idrarda büyük büyütme (40) ile her alanda 5 ve daha fazla lökosit bulunması

Lökosit silendirleri infeksiyonun renal parankim ile ilişkisini gösterir

Acil Şartlarında Radyolojik İnceleme Gerektiren Üriner Patolojiler

- Sepsis ve Septik Şok
- Cerrahi işlem gerektiren üriner infeksiyonlar
  - Renal abse
  - Amfizematöz obstrüksiyonla seyreden infeksiyonlar
- Nefrolitiazis ve üriner infeksiyonlar
- Rekürren infeksiyonlar
- Komplike ve komplike olmayan pyelonefritler
- Şiddetli semptom ve bulgulara sahip üriner infeksiyonlar

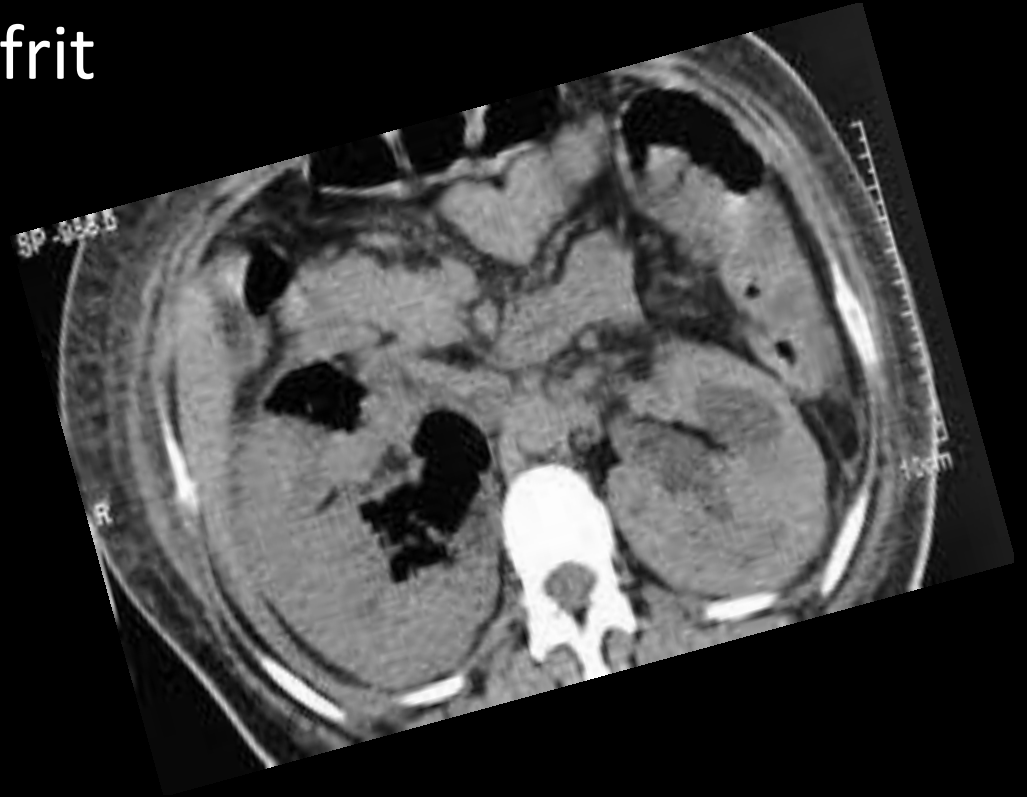

Radyolojik Bulgular Üriner İnfeksiyonlara Nasıl Katkı Sağlar?

Radyolojik Yöntemler	Katkı
Direkt Üriner Sistem Grafisi	Üriner sistemde kitle, opasite, kalkül, gaz varlığında bulgu verir
Ayakta Direkt Batın Grafisi	Renal doku ve üreterde kalkül, gaz
Ultrasonografi	Üriner sistemde taş, kitle, abse, hidronefroz, hidroüreter, amfizematöz değişiklikler, gaz vb
Bilgisayarlı Tomografi	Kalkül, hidronefroz, hidroüreter, gaz, abse, kitle, amfizematöz değişiklikler, obstrüksiyon yapan her türlü oluşumlar, yapısal anomaliler, darlık ve yapışıklıklar..

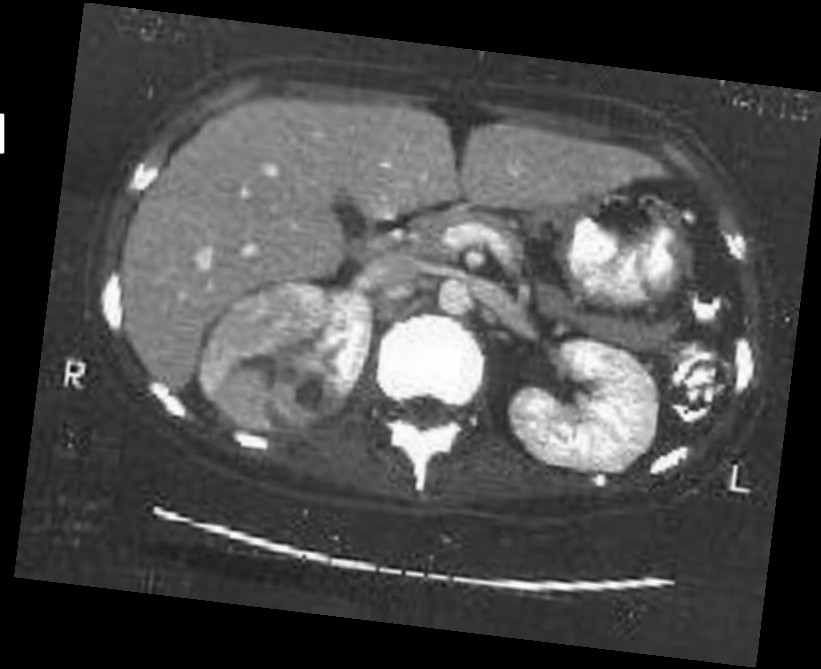
Üriner CT ve Gaz

- Amfizematöz pyelonefrit
- Amfizematöz pyelit
- Perinefritik amfizem
- Perinefritik abse
- Renal abseler
- Lokalize anaerop infeksiyonlar

Kontrastlı Görüntülemeyi Gerektiren Acil Üriner Patolojiler

- Abseleri diğer patolojilerden ayırmak için
- Renal perfüzyon
- Renal infarkt
- Renal arter obstrüksiyonu
- Renal ven trombozu
- Komplike üriner sistem infeksiyonları

Dirençli Patojenlerin Sürveyansında Epidemiyolojik Araştırmalar

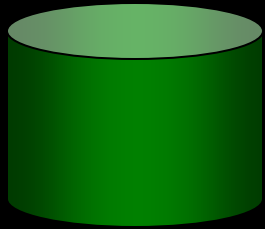
• Prospektif Gözlemsel Çalışma

- 360 Akut Ürolitiazis hastası
- Üriner sistem infeksiyon ?
- 29 (%8) üriner infeksiyon

Risk	İnf (+)	İnf (-)	Ayırt Edici Özellik
Ağrı	+	+	-
Dizüri	+	+	-
Kıvrak idrar	+	+	-
Piyüri	+	-	+

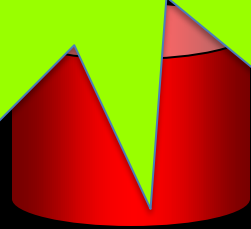
Hangi Üriner Ölçüm?

Ürolitiazis + Piyüri
saptanan hastalarda
ampirik AB
başlanmalı..

İnfeksiyon (+)

?

Üriner Taş(+)

Piyüri (> 5 lökosit)

%86 Duyarlılık

%79 Özgüllük

Acil Üriner Sistem İnfeksiyonlarda AB Tedavi Prensipleri

- Patojenlere karşı aktif
- İdrarda yeterli konsantrasyon
- Normal floraaya minimal etki
- Kısa süreli kullanım
- Düşük maliyet
- Düşük yan etki
- Düşük direnç gelişimi

Acil Servisde USI için Hangi AB'leri Tercih Edelim?

- CIP, TMP/SMX > Fosfomisin
- Fosfomisin ve Nitrofrontain tercih edilmez..
- Pyelonefrit – Sistit ayrımı zor..
- CIP 2X500 mg/gün
- Başlangıç tedavisi önemli..
- 1999 IDSA (TMP/SMX)
- 2011 IDSA (FQ) ön planda..

Akut Sistit Tedavisi

Nitrofrontain

- Proteus, Pseudomonas suşlarına etkisiz
- Komplike USI'larında etkisiz..

Fosfomisin

- Tek doz uygulanır
- Komplike USI de etkisiz

TMP/SMX

- Acil serviste daha fazla tercih
- Duyarlı popülasyonda etkili

ABD Acil Servislerinde USİ Tedavi Tercihleri (2010)

- Retrospektif Çalışma

- Acil Servise başvuran tüm USİ'ları..

- Ciddi İnfeksiyonlarda CIP>TMP/SMX>NF

- Kinolonlar ve Beta-Laktamlar rezerv

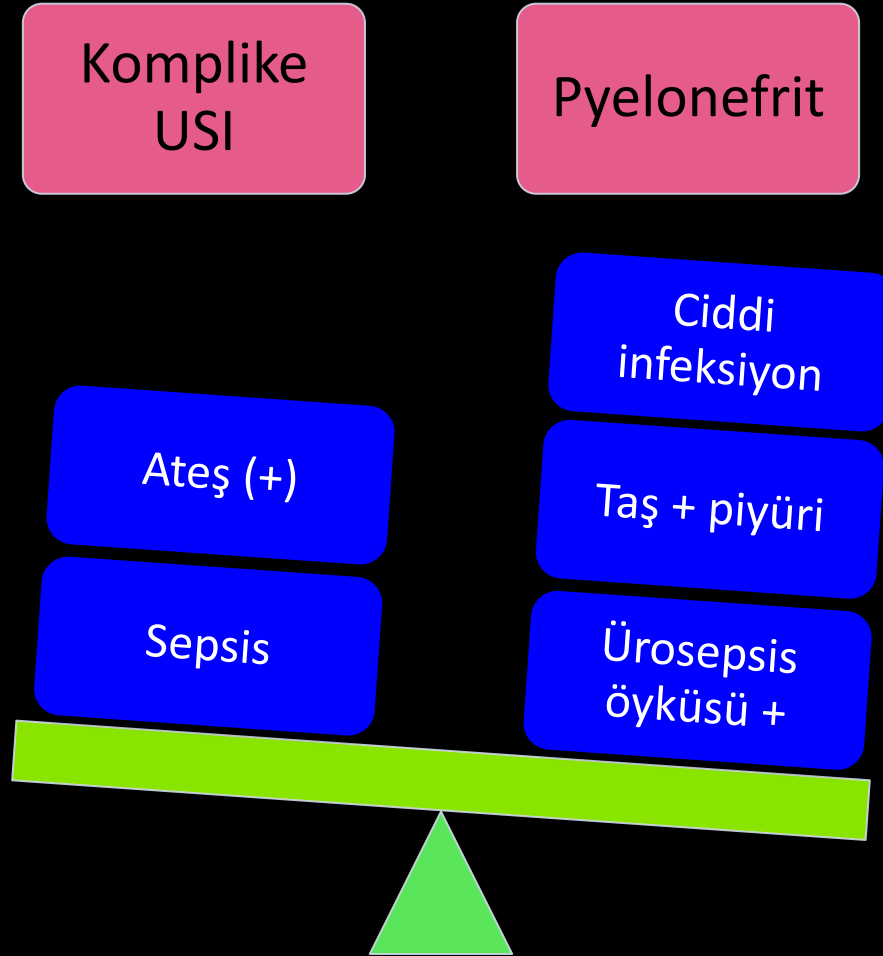
- CIP> Sefpodoksim

Yüzde	Antibiyotik	Sayı	USİ
40.4	CIP/LEV	1.2 milyon	Sistit, Pyelonefrit
12	TMP/SMX	370 bin	Sistit>pyelonefrit
11	Nitrofrontain	311 bin	Sistit>pyelonefrit

Semptomatik Piyüri varlığında tümü
Semptomatik piyüri+Ateş varlığında
CIP, TMP/SMX

Hangi Durumda NF ve Fosfomisin Tercih Edilmemeli?

Üriner Sistem İnfeksiyonu ve Cinsel Yolla Bulaşan İnfeksiyonlar

ERKEK HASTALAR

Prostatit ve Üretrit..
Escherichia coli
Chlamydia spp
Neisseria gonorrhoeae
Çoğu birlikte..

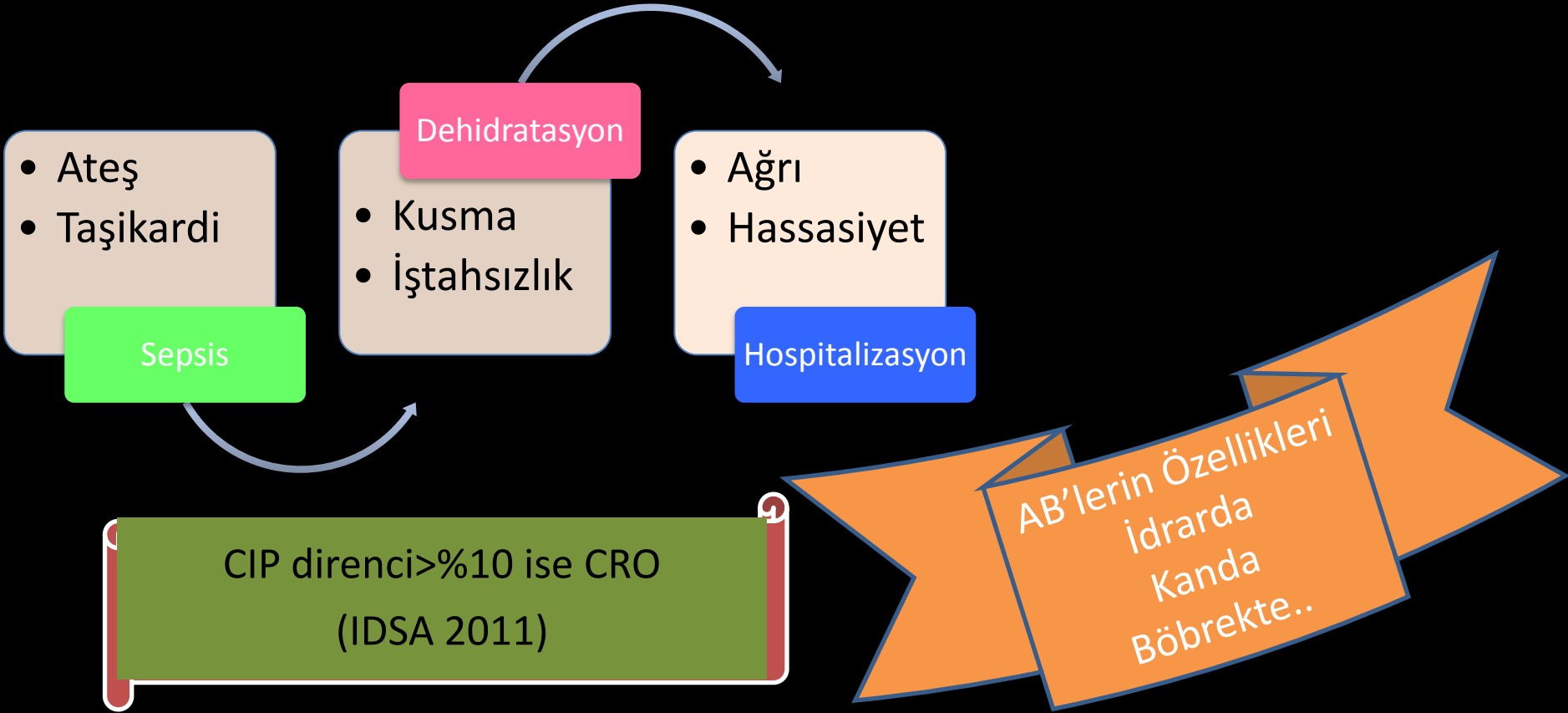
KADIN HASTALAR

USİ ve CYBİ birlikte
Chlamydia spp.
Neisseria gonorrhoeae
Herpes simplex
Rekürren infeksiyonlar

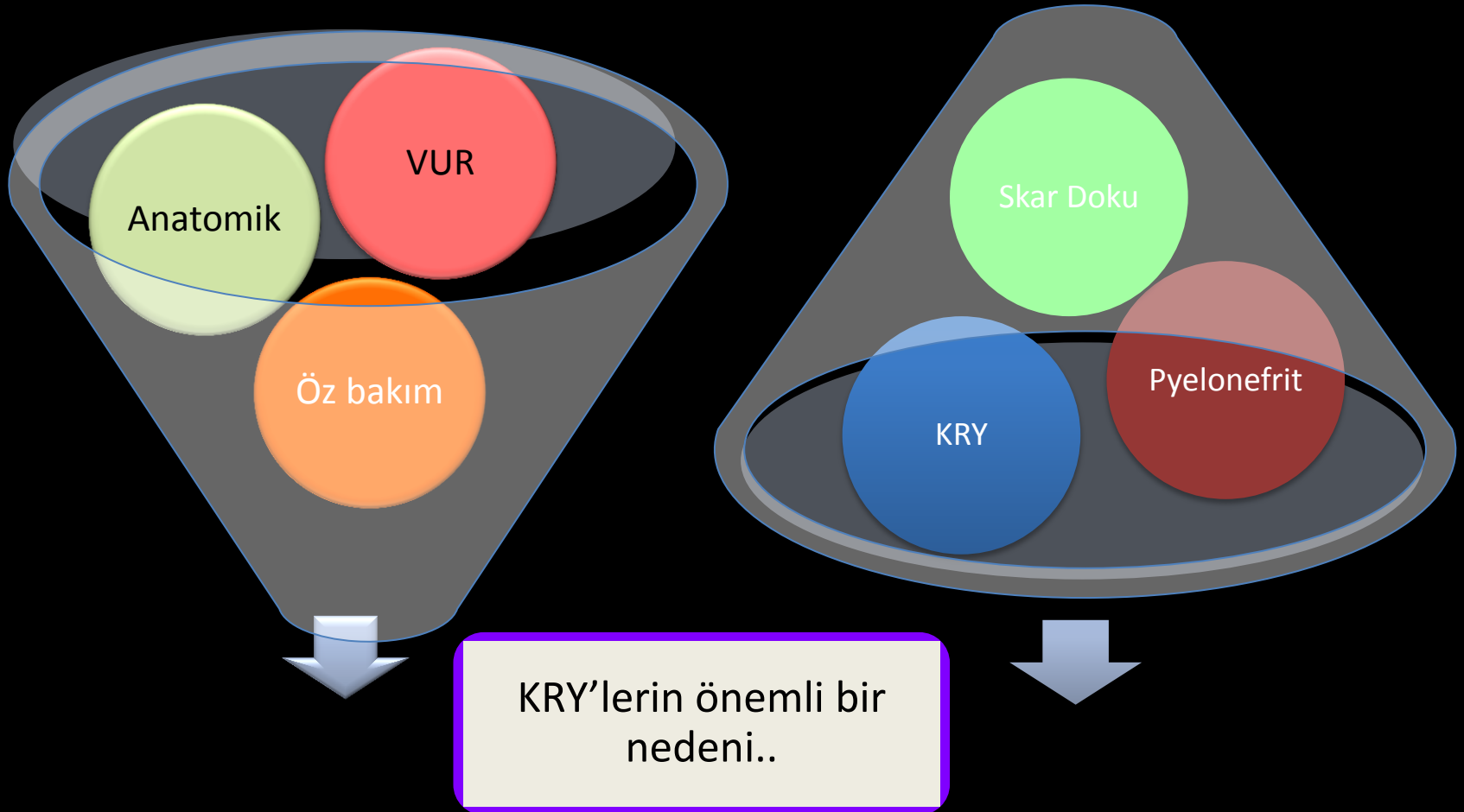
YAKLAŞIM..

Çoğu birlikte görülür
Dizüri + diğer semptom
Hedef USİ + CYBİ alınır
LEV + CRO (tek doz)..
Sadece USİ ise kültür..

Pyelonefrit Tedavi Yaklaşımı

Pediyatrik Yaş Grubunda Üriner İnfeksiyonlar

Sonuç

- Acil üriner sistem infeksiyonları daima önemsenmeli
- Anamnez ve öykü iyi değerlendirilmeli
- Klinik ve laboratuvar parametreleri kullanılarak
- Hasta doğru zamanda doğru yere yönlendirilmeli ya da tedavi uygulanmalıdır..

Teşekkürler..